СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРҐАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIII. Ч. 144. Джерзи Ситі, Н. Дж., субота, 22 червня 1935. — VOL. XLIII. No. 144. Jersey City, N.J., Saturday, June 22, 1935. THREE CENTS

ШТУЧНЕ СЕРЦЕ ПРОДОВЖУЄ ЖИТТЯ В БЕЗКОНЕЧНІСТЬ

НЮ ЙОРК. — В Інституті Ракефелера при Йорк евені й 66-тій улиці в Ню Йорку довершено одного з найбільших винаходів для продовження життя. Є це механічне серце, що впомповує штучну кров у зовсім окремі частини тіла, що їх вирізано з орґанізму. Покищо досвіди переведено на звірятах, а за кожним разом удачно.

Це серце — це помпа, що нею допроваджується згадана штучна кров. Тому, що до цієї „крови" домішують оживляючі гази, а в першу чергу кисень (oxygen), помпа може служити також як штучні легені для підтримки життя в живому орґанізмі. Винахід роботу-серця належить двом славним людям: летунови Карлови Ліндберґови та професорові д-рови Олексієви Карелови. Цей останній дістав був нагороду Нобля за прислуги для науки. Ліндберґ упродовж кількох літ займався тим винаходом у вільних хвилинах від летунства. Д-р Карел каже, що в Ліндберґа є спеціяльний хист до таких винаходів. Вони оба подали вістку про винахід до ґазети „Саєнс" із своїми підписами.

РІШАТЬ ПРО ДОЛЮ ГАВПТМАНА АЖ В ОСЕНІ.

ТРЕНТОН.—Апеляційний суд стейту Ню Джерзи, складений із 14 суддів, слухав у четвер, 20-го червня, виводів адвокатів, що боронили Бруна Гавптмана в звісному процесі проти нього за схоплення й убовство Ліндберґового сина тому пів року. Оборонці Лойд Фишер, Еґберт Ровзкренс та Фридрих Повп доказували, що процес переведено односторонно, а головний мотив присуду смерти на Гавптмана було твердження прокуратора Віленца, що Гавптман допустився злочину вбивства при нагоді грабункового нападу. Тимчасом закон стейту Ню Джерзи розріжняв у часі виконання злочину між грабунком, як злочином, і малим крадіжем, що не є кваліфікованим як злочин, а як переступство. Тимто за переступство, хочби й получене з убивством людини, не належиться кара смерти. Судді вислухали виводів адвокатів також і в справі інших закидів, опісля вислухали відповіди ґенерального прокуратора Віленца, а предсідник заявив, що судове рішення про те, чи розправа була справедливо переведена, чи може дозволити на нову, буде проголошена аж в осені.

ЧУЖИНЦІ В АМЕРИЦІ НЕ Є ЗАГРОЗОЮ ЛАДУ.

ВАШИНГТОН. — З нагоди викриття в Ню Йорку змови для незаконного перепачковування чужинців до Злучених Держав відбулося в четвер переслухання в імміґраційній комісії палати послів. Свідком був між іншими імміґраційний комісар порту Ню Йорку, Д. В. Мак Кормак. Він сказав, що неслушне є твердження деяких конґресменів, начеб то чужинецький елемент був такий сильний в Америці, щоб аж загрожував суспільному ладови. Цифри, ним призбирані, кажуть щось інше. Всіх незаконно перепачкованих чужинців в Америці живе менше як сто тисяч. Всі інші цифри є фантастичні, бо дехто каже, що перепачкованих імміґрантів є півчверта, або навіть 10 міліонів. Загалом усього чужинного населення в Америці під цю пору є 4,-200,000 голов, а не 20 міліонів, чи хочби 6 міліонів, як дехто твердить.

РАКЕФЕЛЛЕР МАЄ І ЩЕ ДІСТАНЕ.

НЮ ЙОРК. — 96-літний мультиміліонер, Джан Д. Ракефеллер, дістане 5 міліонів долярів із життєвого обезпечення 8-го липня, коли йому мине 96 літ. Тоді деякі його полиси вже будуть доспілі, бо хоч це звичайні полиси на життя, то асекураційні компанії виплачують премії за життя таким, хто покінчив 96 літ. Маєток Ракефеллера обрахували свого часу на 2,400 міліонів долярів. Зрештою він сам не знає, який його маєток і тим тепер не журиться. Він недавно приїхав з Флориди і перебуває в Лейквуд, Ню Джерзи. Єдина його праця це вдержання життя.

ПРИГОТУВАННЯ ДО ЗДІЙСНЕННЯ СУСПІЛЬНОГО ОБЕЗПЕЧЕННЯ.

НЮ ЙОРК. — Секретарка праці, мисс Перкінс, каже, що 20 стейтів з найбільше промислових околиць краю роблять приготування до наладження суспільного обезпечення вже наступного року. Вона каже, що 35 стейтів будуть мати систему обезпечення на старість. Разом система обійме яких 25 міліонів населення Америки. Тимчасом у конґресі ще ведуться переговори, як наладнати точку, що перейшла в сенаті, про виокремлення приватних підприємств від загальної пенсійної системи.

ЮНІЇ ДОМАГАЮТЬСЯ УДЕРЖАВНЕННЯ ЗАЛІЗНИЦЬ.

ВАШИНГТОН.—В четвер, 20-го червня, екзекутива орґанізації залізничих робітників приняла резолюцію з домаганням негайного викупна федеральним урядом залізничих підприємств Америки. Юнії залізничих робітників домагаються такого акту вже від 20 літ. Вони закидають приватним підприємцям розтратність і обтяжування без належної потреби буджетів залізничих ліній.

На протязі кількох останніх днів відділи прислали велике число грамот до виміни. Тимсамим число членів старого роду обезпечення зменшується з кожним днем, так, що вже тепер можна ствердити, що з кінцем червня малохто останеться в старім роді обезпечення. Отже припильнуйте, щоб ви часом не осталися в тім старім роді обезпечення!

ПОМЕР О. КРОХМАЛЬНИЙ.

В неділю, 16. червня, помер у Лопез, Па., на розрив серця о. Іван Крохмальний у 62 році життя. Він покінчив був гр.-кат. духовну семинарію у Львові і був ряним москвофілом. З причини поломання дисципліни митрополит Шептицький відмовився його святити. Опісля він став учителем в українській державній ґімназії в Тернополі, але за якийсь час таки висвятивсь і виїхав до Америки. Тут перейшов на московське православя і став перетягати українські громади в московський табор. У часі війни перейшов назад до гр.-кат. церкви, але потім став знову православним. Його поховали в Ню Йорку.

КУПУЮТЬ ЖІНКИ.

„Комсомольська Правда" пише, що в Казахстані досі зберігся ще звичай, що за молоду, яка виходить замуж, треба давати викуп т. зв. „Калим". Недавно робітник возвишенського совхозу, Бекмагамбеков, продав свою доньку Батану за 300 рублів одному трактористови. Другий робітник продав сусідови свою 13-літню доньку Насиху. Такі самі факти повторяються у Башкирії. Буває і таке, що комсомольці схоплюють наречену, залишаючи належну суму викупу. Большевик Гаремов був таким способом жонатий 20 разів і влада не вмішується в ці справи.

СОБАКА З МЕДАЛЕЮ.

У французькім місті Ґренобль перед фронтом вояків 99-го пішого полку проведи геройку свята, 4-літню собаку-вівчарку Бетті. Вівчарка дістала золоту медалю за те, що спасла людське життя. Кілька вояків вибрались у гори в зимі. Один із них зломав ногу. Товариші мусіли залишити його в захисті і самі вернулись по поміч. Поміч прийшла аж на другий день увечір. Було 39 ступнів морозу. Товариші залишили раненому напитки, ліки та собаку Бетті. Коли 18 годин пізніше вернулись вони по нього, ствердили, що його спасла собака, бо огрівала його ввесь час своїм теплом. Усе свято відзначення собаки мало поважний, офіційний характер, тільки геройка свята—собака, весело махала хвостом.

ЛІТАК У ПОГОНІ ЗА ГОЛУБОМ.

Багатий бельґійський фабрикант одержав почтову пересилку, в котрій був живий голуб. До його ноги причіплена була записка: „Привяжіть до голуба коверту з 1000-франковим банкнотом і пустіть його, бо інакше ваше життя в небезпеці". Фабрикант задержав голуба і візвав поліцію. Рішено вислати літак у погоню за голубом. В той спосіб викрили власника голуба. Це був робітник, що працював у фабриці того фабриканта. Шантажиста увязнили.

ПТАХИ ПОРАНИЛИ ХЛОПЦЯ.

В Німеччині вертався зі школи кільканацятьлітній хлопець і недалеко дому доглянув на дереві гніздо, до якого йому дуже пильно було заглянути. Коли виліз на дерево, курка, що сиділа на яйцях, кинулася на нього й почала дзьобати. Це хвилина й на дереві опинився когут. Оба птахи так його насіли, що повиривали тіло на лиці, а з одягу осталися тільки стрипки. Врешті хлопець упав на землю і вдобавку зломив собі руку.

НЕ ЗДУРИВ ПОЛІЦІЇ.

Не здурив поліції Іван Музика, 30-літній фармерський робітник, коли ограбив банк в Елфрос, Саск., і потім привязав сам себе тоненьким шнурочком до дерева і так дав себе знайти та пояснював, що його самого хтось ограбив і привязав до дерева. Оповідання Музики відразу показалося поліції підозрілим, бо шнурок, що ним був до дерева привязаний, міг був легко перервати. В додатку опис розбишаки, що ограбив банк, покусував таки на Музику. Тому Музику арештовано і він по коротких торгах признався до розбою та показав, де сховав заграблені гроші.

Музика украв револьвер таки в тім банку, що його опісля ограбив, і з револьвером прийшов до банку, загрозив здивованим урядовцям, що постріляє їх, загнав їх до каси і замкнув, а потім ухопив $1,574.75 готівкою і втік. Гроші опісля знайдено недалеко місця, де Музика був привязаний до дерева. Були сховані в старій бляшанці з фарби.

ЯК ВИГРАТИ НА ЛЬОТЕРІЇ.

Одна паризька громадянка виграла на льотерії 50,000 франків. Купила вона льос під впливом сну, бо вірила віддавна у віщі сни. Шукала вона довго льосу з числом 48. Знайшла вкінці льос 03948, який приніс їй виграну 50,000 фр. Цю виграну пояснила вона так: Мені снилися 6 янголів, із яких кожний тримав у руці щит з цифрою 8. Я відразу зрозуміла, що ці цифри треба помножити і тоді дістаю 48.

КОМУНІСТИ КЕРУЮТЬ СТРАЙКОМ У ВАНКУВЕРІ.

Посадник міста Ванкувер у Брітіш Колюмбії, МекҐір, заявив, що комуністи мають повну контролю над страйковою ситуацією в пристані й над страйком безробітних, що покинули допомогові табори. МекҐір підчеркнув, що старатимуться всіми способами втримати лад і спокій у місті.

ПСИ РОЗДЕРЛИ ХЛОПЦЯ.

Пси роздерли 6-літнього хлопця з Ди Па, Ман., 20 травня. Хлопець називався Михайло Сіґінович.

Два хлопці, Сіґінович і Осип Крищук, бавилися на дорозі на краю міста. Тамтуди ходять часто пси, що шукають собі їжі. Можлива річ, що один з псів гриз кістку, коли Сіґінович зближився до нього. Пес кинувся на нього, а за ним інші пси. Другий хлопець побіг до дому з криком, що пси їдять його товариша. Мати хлопця побігла розганяти псів. Три були на хлопці і розривали його. Жінка скричала на них і пси відступились. Тоді Крищукова схопила хлопця на руки і пустилася до хати. Пси бігли за нею, рвали її спідницю і кусали в ноги. Та надбігли інші люди й на поміч і відігнали псів. Хлопець був так сильно покалічений, що Крищукова думала, що він уже неживий, коли вирвала його зміж псів. Однакож він ще давав признаки життя та коли забрано його до шпиталю, він дві години пізніше скінчив життя.

Пси, що роздерли хлопця, були породи „госкі" і належали до одного ловця, що кілька днів передтим приїхав до міста з ловів. Комісія коронера, що розслідувала смерть Михайла Сіґіновича, наказала псів повбивати.

КИЇВ ГОВОРИТЬ ПО МОСКОВСЬКИ!

ЛЬВІВ. — Недавно перебував у Києві московський кореспондент варшавської урядової ґазети, „Ґазета Польска". Той кореспондент, Отмар, описує в згаданій ґазеті свій побут у Києві. З цього опису подаємо уривок, який кидає яскраве світло на так звану „українізацію України"; себто на завалення України і її столиці наново московським елементом. Отмар пише таке:

„Не зважаючи на українізацію шильдів і написів, осідку української академії наук, низки українських театрів і наукових установ, на київській вулиці заледви три чи чотири рази почув я українську мову, при чім, оцінюючи з вигляду, були це захожі з провінції. Підчас звиджування славної Печерської Лаври, колись одної з найбільших святощів провославя (переміненої тепер на протирелігійний музей), провідники давали вияснення місцевому населенню теж по московськи. Написи, що подають ворожий під клясовим оглядом зміст релігії, є двомовні (московсько-українські)".

„ПОМЕР ДЛЯ ГРОМАДЯНСТВА".

ВАРШАВА (Польща). — На осідку апостольської нунціятури у Варшаві наліпив хтось таку наліпку: Епископ Авґустин Лосінський, душпастир кельцької дієцезії, помер для громадянства 12-го травня 1935. Нехай земля буде йому пером. Такі самі клепсидри наліплено також у Кельцах. Як відомо, еп. Лосінський неприхильно ставився до маршала Пілсудського. Зазначив це між іншим тим, що не дозволив у Кельцах дзвонити в катедрі в день похорону Пілсудського.

ВИТАЮТЬ НІМЕЦЬКИХ ВЕТЕРАНІВ.

ЛОНДОН. — Сама собою неполітична справа відвідин німецькими ветеранами гробів своїх товаришів, що згинули в британськім полоні, набрала великої актуальности. А це тому, що в тій справі забрав голос престолонаслідник, князь Валії, зазначуючи, що прірву, яка наступила між британським і німецьким народом через світову війну, найкраще можуть зліквідувати англійські і німецькі ветерани. Коли ті, що боролися проти себе на фронті, прощають одні одним і подають собі руки, то чому не моглиб собі подати руки обидва народи: британський і німецький.

До цеї промови зачато привязувати політичне значіння. Та на ділі відвідини німецьких ветеранів, яких тут приймати́муть чотири дні з великою парадою, склалися в дуже простий спосіб. Батько одного з німецьких полонених, що помер у Лондоні, хотів дістати фотоґрафію гробу. З англійського леґіону прислали фотоґрафію, на якій при гробі стояли англійські ветерани з прапорами. Це так зворушило старого Німця, що він, пишучи листа з подякою, запитав, чи німецькі ветерани не моглиб відвідати англійських ветеранів. На це одержали німецькі ветерани запросини до відвідин від англійського леґіону. Покищо прибула тільки делеґація з кількадесятьох осіб, а потім прибуде велика проґулька німецьких ветеранів.

НАКЛОНЮЄ ФРАНЦІЮ В СТОРОНУ НІМЕЧЧИНИ.

ПАРИЖ. — Прибув з Лондону висланник британського уряду, Антоні Іден, щоби переконати Францію, що не можна завжди тільки протестувати проти цього, чого домагається Німеччина, а краще піти назустріч її бажанням. Принаймні в справах зброєння, щодо яких Німеччина не згодиться на ніякий відступ. А тоді лекше буде дійти до загального порозуміння і в інших справах.

ЕТІОПІЯ ЗНОВУ ЗВЕРТАЄТЬСЯ ДО ЛІҐИ.

ЖЕНЕВА (Швайцарія). — Етіопія домагається від Ради Ліґи Націй, щоб вона вислала до Африки свого делеґата, який обсервував би відносини на етіопсько-італійськім пограниччю і переконався, що Етіопія бажає мира, бо це нарушує ніяк спокою.

ЗА НАЦІОНАЛІЗАЦІЮ ФАБРИК ЗБРОЇ.

ЛОНДОН. — Д-р Хрістофер Адисон, міністер муніції з часів світової війни, твердить, що фабрикація зброї і муніції повинна бути тільки в державних руках. Приватні підприємства підчас війни цілком не дописали, бо не достарчували на час матеріялів. Якби не геройство жовнірів, фронт був би заломивсь і булаб війна проґрана тільки тому, що приватні підприємства, що займалися продукцією зброї і амуніції, не додержували слова.

НІМЦІ ОБСТОЮЮТЬ СВОЄ ПЕРЕДОВЕ СТАНОВИЩЕ.

ПРАГА (Чехословаччина). — Посол Франк, головний речник партії Конрада Генлайна (чехословацького Ґітлера), зоповів у парляменті, що його партія буде кооперувати з іншими партіями, але тільки під умовою, що ті партії не вважатимуть Німців у Чехословаччині другорядним елементом.

ПУБЛИЧНІ ДОВГИ НІМЕЧЧИНИ.

БЕРЛІН. — Звідки бере Німеччина гроші на фінансування усіх своїх плянів? На те питання пробують відповісти тим, що держиться в тайні, а що є дійсністю: кредитами. Кажуть, що публичні довги виносять казначу суму 40 біліонів марок.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ХРОБАЧЛИВА АРҐУМЕНТАЦІЯ, АЛЕ ЧИЯ?

„Джерзиситська „Свобода" рішила нараз стати на уровні американсько-українських фашистів і 14-червня цего року записала Українську Соціялістично-радикальну Партію між угодовців" — так зачинає скрентонська „Народна Воля" свою статтю з 18-червня, яку затитулувала „Хробачлива арґументація".

Наш часопис уникає по можности полеміки з особами, часописами чи партіями. Нам не так важне, хто і з якої партії та в якій газеті щось пише чи заявляє, як важне те, що він пише і що заявляє. Нам іде далі про те, щоб ми в Америці гляділи на політичне життя в рідній краю власними очима, без огляду на те, чи в тім життю заважує УНДО, УСРПартія, чи може ОУН, чи хто інший. Ми тої думки, що всім нам, з якою старокраєвою партією хто з нас не був би звязаний, треба змагати до цього, щоб у тих партіях все і всюди заважував інтерес українсько-державницький, та щоб офіційні провідники тих партій виступали назовні, головно перед окупантами, так, як цього вимагає українська гідність.

Виходячи з того заложення, ми осудили УНДО за те, що його посли не голосували проти польської конституції, а тільки здержалися від голосування. За тесаме ми осудили і радикальних послів. „Народна Воля" подає, що радикали подали причини, чому так поступили. А ми кажемо, що причини мають і посли з УНДО. Але як одні так і другі причини нас не переконують. Ми думаємо, що нам не лізти до Варшавського сойму; а як ми там уже є, то треба нам на кожнім кроці манiфестувати наше неґативне ставлення до тих, що несуть нам національну загладу, себто до польської держави і її уряду, а в тім випадку і до польської конституції. І щойно таке становище можнаб у нашому розумінні схарактеризувати як „розумне, чесне й достойне обстоювання думки і цілі українських працюючих людей". Арґументи, які виправдують „причини" іншого поступовання, ми вважаємо „хробачливими арґументами".

Факт є, що Парляментарна Репрезентація, отже і радикали, вислали кондоленційну депешу зприводу смерти Пілсудського. Факт є, що в двох числах „Громадського Голосу" передано точний звіт про похорон Пілсудського. Якщо „Народна Воля" цеї думки, що й „соціялістично-радикальний часопис українського працюючого люду", що виходить раз на тиждень, має аж у двох числах подавати точні звіти про те, хто правив богослуження на похороні Пілсудського і хто проповідав, — то це її діло. Для нас важне тільки те, що поза тими описами не було ніде ні словечком згадки про життя і смерть Пілсудського з українського становища. Не згадувати про це навіть обережно, цензурно, — вважаємо не радикальним, не соціялістичним і не національним способом оборони інтересів працюючого українського люду. А хто арґументує інакше, — арґументує „хробачливо".

Е. Ляхович (Лондон).

ПОЛІТИКА ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ

Під таким наголовком помістив ґраф Ст. Лось у львівській „Новій Зорі" з 28 квітня і 9 травня ц. р. статтю, яка для нас є тим цікавою, що у своїй другій частині торкається відношення британської політики до української справи.

Стаття написана з великою політичною ерудицією; але й висновки, зроблені ним у відношенні до української справи, теж є викривлені з великою ерудицією, та мають на цілі переконати українського читача, що „Давнінґ Стріт не вважає української справи за справу політичної актуальности" і що крім „професійних приятелів гнетених народів" в Анґлії українською справою не цікавляться.

Треба підчеркнути, що його характеристика британської імперії, що вона є союзом вільних держав, повязаних зі собою тільки вузлом спільної британської корони, — правильна. Також правдою є те, що Анґлія в засаді настроєна пацифістично і що своєю політикою прямує до вдержання, при помочі рівноваги потуг, існуючий стан. Правдою є те, що вона ненавидить, коли якась друга держава виростає занадто понад голови іншим, і що звичайно вона вплутується з такою державою у війну та змагається з нею доти, доки її не присмирить. У той спосіб вона колись боролася з Еспанією, доки не зіпхала її на Піренейський півостров; у той спосіб боролася також на протязі півтора віку з Францією, аж доки її увага не звернулася на поростаючу в силу бісмарківську Німеччину. Дуже правдоподібним є також предсказання, що „може ми не бачили ще останнього акту боротьби Анґльосасів з Тевтонами". Вкінці слушним є твердження, що дразливі стратеґічні місця Анґлії лежать здовж нідерляндського приморя і долини Рену, як також те, що „всякий безпосередній замах на цілість імперії або на життєві інтереси держав, що входять у її склад, викликав би негайну й дуже енерґійну реакцію; така реакція наступилаб тимбільше вразі, колиб мало виявитися, що загрожує безпосередньо небезпеці Великої Британії".

Одначе зовсім викривленим є висновок автора, що „Анґлійці переконалися: а) що політика совєтської імперії для цілої низки причин внутрішньо-політичної і громадської натури стає на довший час 1) щиро мирна, 2) консервативна, коли йде про існуючий статус кво — отже в своїх засадничих лініях покривається з британською політикою; б) що супроти положення, яке заіснувало на Далекому Сході внаслідок японських починів, і в Европі внаслідок починів Третьої Держави — совєтська імперія, що веде мирну і консервативну політику, може в деяких обставивах показатися зовсім цінним чинником рівноваги".

А також що: Анґлійці переконалися на основі кількалітньої обсервації відносин у нутрі совєтської імперії, обсервації, веденої дуже совісно і розважно представництвами дипльоматичними, консулярними, промисловими і торговельними, що на скору засадничу зміну відносин у нутрі совєтської імперії нема що числити, отже що (висловлюючи тусаму думку позитивно) треба числитися з тревалістю совєтського устрою (очевидно зглядною тревалістю) і що практична політика повинна примінитися до тої тревалости".

Слідкуючи пильно за анґлійською пресою, якій сам автор згаданої статті не щадить компліментів, можемо сказати, що справи маються в Анґлії якраз навпаки: Анґлійці переконалися, що політика совєтської імперії є і нещирою і немирною, а також не є консервативною, коли йде про існуючий статус кво; також унаслідок японської окупації і починів Третьої Держави Совєти не можуть на довшу мету показати себе цінним чинником рівноваги.

Анґлійці добре знають, зі своєї совісної обсервації, що цілий большевицький експеримент показався цілковитим банкротством; що треба числитися зі скорим упадком совєтського устрою; що їх практична політика повинна примінитися до цеї можливости. У звязку з тим анґлійська політична опінія зачинає вважати українську справу не тільки справою великої політичної актуальности, але зачинає чимраз більше впевнятися, що якраз створення сильної незалежньої української держави може розвязати позитивно для анґлійських інтересів цей нездоровий і непевний стан на сході Европи, який там нині існує.

Анґлійська політика у відношенні до України.

Зацікавлення анґлійських політичних кругів до української справи, яке в останніх роках дуже зросло і далі зростає, можна приписати тром мотивам: 1) у звязку з українським питанням є звязаний поділ Росії, 2) у звязку з ним також стоїть можливість німецької експанзії на Схід і 3) з ним звязані евентуальні економічні і політичні користи, які могли би виплинути для Анґлії з існуючої української держави

Поділ Росії. Росія від найдавніших часів була поважною суперницею Анґлії на азійському континенті і всюди, де могла, шкодила анґлійським інтересам. Та не тільки Росіяни були конкурентами Анґлійців в Азії. Були ними колись Портуґальці, Голяндці, Французи, а нині є ними також Японці. Одначе коли згадані народи були конструктивними конкурентами, себто старалися виперти анґлійські впливи з азійських країв цінностями власної матеріяльної і духової культури, то Росіяни були все деструктивними конкурентами; не маючи власних цінностей, вони старалися вдержатись при грі тим, що підкопували демаґоґічними способами впливи Анґлійців.

Як ці демаґоґічні методи виглядають, можна легко уявити собі з того, що бачимо на европейському ґрунті: в рафінований спосіб Москва відшукує серед мас найнижчі інстинкти, інстинкти, які західня Европа на протязі століть з трудом старалася втиснути під суспільну контролю, і при помочі них викликує наперед незадоволення і ворожнечу між поодинокими суспільними верствами, а далі ослаблення, евентуально вивернення цілого суспільного устрою даного народу. „Розкіш, палати, добробут! Все це може бути твоє!" — нашептувала Москва вічній нужді, спускаючи з ланцюха її дикі інстинкти. Що добробут у першій мірі творять розумні і підприємчиві одиниці, без яких нуждар ніколи не розбогатіє, це Москві байдуже. Їй потрібно ослаблення чужих суспільних ладів; бо тільки через ослаблення інших, а не через скріплення себе, вона в силі вдержатися на поверхні та грати ролю важного політичного чинника.

Які деморалізуючі впливи мали ці демаґоґічні кличі, вбрані в ідеольоґічну форму, на західню Европу, не треба доказувати. Появи диктатур і драстичне обмеження горожанських свобід у великій мірі треба вважати протиділанням цьому московському моральному мікробови.

Найкраще зі всіх европейських народів протиставилася цій пошесті Анґлія. Але помиляється той, хто думає, що цей мікроб в анґлійському орґанізмі зовсім знищений. Так оптимістично не дивляться на це самі Анґлійці. Вони мусять безнастанно звертати на нього увагу та протиділати йому, бо він свої соки черпає з Москви і кождий раз працює з подвоєною енерґією, коли Москві цього потрібно.

Далеко більше клопотів завдає цей моральний мікроб британській імперії в Індії, Китаї і на Близькому Сході, де влада Анґлійців, з огляду на велику дизпропорцію між їх числом і числом автохтонів, можна сказати, опирається в цілости на прихильности місцевих настроїв. І якраз ці настрої старається Москва, при помочі свойого морального мікроба, підорвати. Хто бачив московську фільму „Кричи, Китаю", і то в пору, коли на Україні конали міліони людей з голоду, той уявить собі велич московської брехні і московської деструктивної роботи серед азійських народів.

Анґлійці мають дуже добре розвинену розвідчу службу і про цю деструктивну московську роботу мають добрі відомости. Вони знають дуже добре, що московський мікроб розкладає тепер Китай; що навіть осягнув там поважні успіхи і що Сінкіянґ, чотири рази більший від Великої Британії, є вже майже в цілости втілений у московську імперію; що подібна доля чекає також зовнішню Монґолію, коли не запобіжить цьому Японія. Знають вони також дуже добре, що до подібного наступу готовиться Москва також і на Індію, перлу британської корони; знають вони про тайні московські школи аґітаторів у Ташкенті, Бухарі, Самарканді; знають про залізнодорожні й автомобілеві шляхи, які Москва розбудовує в напрямі Індії, також про гірські „наукові" експедиції, які щорічно уладжують ґрупи московських офіцирів на Памір. А знаючи це, вони роблять зовсім інші висновки ніж ті, що робить ґраф Лось...

Виринає питання, чи Москва, під натиском певних міжнародніх зобовязань, може спинити свою власну деструктивну роботу, чи ні? Життя вказує, що ні. Останні приязні американсько-московські відносини є цього яскравим прикладом; а також у Франції ілюзії починають поволі розвіватися. Західньо-европейські народи починають поволі дошукуватись у цьому глибших причин.

Російська ріжноплемінна імперія, в якій основою лягли етноґрафічні московські маси, не є в стані заповнити себе соціяльним змістом. Одиноке, що їй лишилося, це вічно експандувати назверх і заграничною політикою втихомирювати ті незадоволення, які викликує внутрішня порожнеча. Тому неуспіхи в заграничній політиці Москви можуть катастрофально відбитись у її нутрі. Зновуж зовнішня експазія, яка до певної міри знаходить прихильний відгук у психіці московського народу, засліплює очі верхівки на ті річи, які діються в середині. До вічної експанзії прямували колись московські царі і до неї прямують нинішні большевицькі комісарі, бо прямувати мусять.

Так як у природі одно сотворіння боронить зубами, друге ногами, а інше отрутою, таксамо в боротьбі людських рас: одна кладе головну вагу на працю і пильність, друга на розум і політику, а інші, як от Росія, на деструктивізм та експанзивний, розперезаний розріст.

Але хоч московський нарід до певної міри з задоволенням може глядіти на розріст „одної шестої части світа", то проте в його характері криються ще інші уподобання, і то більше матеріяльної натури. Бо коли московський мужик з одного боку з захопленням вигукує „цар колокол!" „цар пушка!" — то з другого боку, при першій нагоді карає своїх провідників за їх ставлення екстензивного розросту понад внутрішній добробут з такою жорстокістю, яка є невідомою ні одному другому народови на світі.

Цей вічний конфлікт між тенденціями заграничної і внутрішньої політики Москви, який від століть шарпає московською імперією і який коріниться мабуть у напів-азійській, монґоло-славянській, московській душі, дасться залагодити щойно тоді, коли московський нарід, на зразок бувшої отаманської імперії, обтрясеться зі всіж чужих народів і, зредукувавши себе до виключно етноґрафічних територій, розпічне звідтам свов переродження, чи точніше, народження.

Іншого виходу для Росії нема. Вона мусить або вічно експандувати, зі шкодою для власного внутрішнього змісту і шкодою для чужих народів, або резиґнувати з панування над іншими народами і стати національною державою. В першому випадку її політика ніколи не буде ні „щирою", ні „мирною", ні „консервативною" й тимсамим не буде ніколи покриватися з британською політикою; а другий випадок означає розвал Росії, в якому на перше місце висувається справа української держави.

(Далі буде).

В. Будзиновський.

АНГЕЛ І ЧОРТ

(Казка).

(1)

У Булавинів було двоє малих дітей. Жили в селі на північнім карпатськім підгірю. В навечеріє Різдва, коли треба було потай дітей причепурити ялинку, Булавин вислав їх пересанкуватися. Вигідно і тепло закутаних в бараницях, парубок Гринько посадив їх у залубні і поїхав з ними до містечка, де треба було ще дещо купити на свята. До хати вернулися аж по трох годинах.

— Чи то можливе, тату, щоб дзвони за нашими горами чути було аж по нашім боці?

— Неможливе, — відповів батько. — І гори заслоняють, і перша церква по угорськім боці дуже далеко. І по тім боці в горах дзвонів тої церкви не вчуєш.

— А ми чули! — сказала Анна рішучо. І Сидір, чув і Гринько чув. Як ми їхали назад, то відтам, від угорського боку чути було дзвони. Тихенько, тихенько, та всеж таки було чути.

— То не може бути! — заперечив батько. — Хоч би вітер дув відтам, то не булоб чути. Задалеко і перегороджують гори. На добавок вітер дує від півночі.

Булавин закликав Гринька. Забожився, що й він чув голос дзвонів, що ішов зза гір.

— Ти, такий старий бик, а такий дурний, як ті малі діти! — Булавин нагримав на парубка.

— Не такий він дуже дурний, — перебила бабуня. — І діти не дурні. Бодай тоді, коли говорять про ті дзвони. Раз і я їх чула.

Старенька, вісімдесять і шість-літня мама Булавина багато пережила. Свої і чужі пригоди тямила добре і про цікавіші розказувала молодшим від неї, бо ровесниць вже не мала ніяких. Крім того, що сама пережила, що бачила власними очима і про що чула власними вухами, бабуня знала ще багато, пребагато казок. В її старенькій голові неодно переплуталося. Дещо справді пережите вона розказувала як казку, неодну казку розказувала вона як пригоду, пережиту нею самою, або як пригоду, про котру вона колись чула від інших.

— То це справді голос дзвонів зпоза Карпат? — спитала Анна врадувана, що бабуня обстала за нею.

— Не інакше, дитино.

— То мабуть луна дзвонів, що дзвонять десь по нашім боці, — заперечив Булавин. — Воздух чистий, вітер дує саме відтам. Голос дзвонів бє в наші гори і відбивається назад. Ось чому у нас здається, що той голос пливе зза гір.

— І я так гадала би, як би мій дідо не розказав був мені про те, що сталося тоді, коли його дідо ще був малий... такий малий, як наша Анна. Цей дідо мого діда розказував мому дідови, мій дідо мені. Розказував мені саме тоді, коли я ті дзвони вчула і ніхто не хотів дати віри, що я правду кажу... Ті дзвони чути до нас, як хто має добрі вуха, все в нинішний вечір... в навечеріє Різдва... Ніколи в інший час. То різдвяний ангел звіщає, що летить причепурювати ялинки. Перший раз голос тих дзвонів за горами долетів до нас тоді, коли дідо мого діда був ще такий як наша Анна... Різдвяний ангел все летів до нас через Мадярщину. Одного разу Мадяри спіймали його і звязали так, що він не міг до нас долетіти. Аж один злодій, справжній злодій, мусів ангела розвязати. Відтоді в навечеріє Різдва там дзвонять... для нас... Та про це довго треба би розказувати...

Діти не могли уявити собі ангела, звязаного людьми. Були дуже цікаві, як це могло статися. Також дивувалися, що ангела не увільнили інші ангели, а злодій. Діти стали просити бабуню, щоб їм розказала, як то було. Бабуня розказувала так цікаво, що й старі радо слухали її. І вони прилучилися до дітей. Бабуня зачала розказувати:

„Мій тато був наймолодшим сином мого діда. Оба жили довго, дуже довго. Так було також далі взад. Не диво, що тоді, коли дідови мого діда було щойно десять років, наш світ був не такий, як нині. На Мадярщині була цариця. Тою царицею була велика гадина. Тою гадиною був сам чорт.

„Той мадярський чорт дуже не любив нас. Дуже не любив нас і завидував нам. Завидував нашим дітям. Промишляв над способами, якими би нашим дітям відібрати різдвяні ялинки. Треба вам знати, що то різдвяний ангел причепурює ті ялинки. Чорт хотів знайти якийсь спосіб, щоб того ангела не пропустити до нас. Та до ангела, цілком так як до людської душі, чорт мав би право тільки тоді, колиб ангел чим прогрішився; колиб прогрішився бодай яким малим, малесеньким гріхом.

„Різдвяний ангел, треба вам знати, такий милий, добрий і невинний, як всі інші ангели там у небі. Та й ангел є троха честилюбивий. Було би йому дуже прикро, як би те, що є його обовязком, хтось інший зробив ліпше, як він. Чорт знав, що і як ангел про це думає. Загадав у ангела розбудити завить, а завить, то гріх. Гріх у чоловіка, ще більший гріх в ангела. На цім чорт збудував свій плян.

„По дорозі до нас ангел вступив до Мукачева, по тім боці гір. Коли влетів у хату одного мукачівського професора, побачив, що у нього величезна ялинка, вже обвішана такими гарними річами, яких ангел ще ніколи не бачив. Ангел не знав, що то чорт зробив йому такого збитка. Ангел знав лиш те, що зробив це хтось такий, що до того не мав права. Ангел і те знав, що діти професора не мають права до такої гарної ялинки, бо вони були дуже нечемні. Дивлячись на ту ялинку, ангел погадав собі:

„Якби не те, що чорти людям не догоджують, то я гадав би, що ту ялинку причепурив сам чорт. Хто це міг зробити, ще й не маючи до того права?!"

(Далі буде).

Курець.

Батько: Тобі щойно сім літ і ти вже куриш? Чекай, обірванче, я тебе навчу курити!

Син: Не треба, тату, я вже вмію.

Будовою Музею наших визвольних змагань доказуємо своє право на місце в крузі культурних народів. Всі жертвуйте на Музей Визвольної Боротьби України!

Жертвуючи на будову Музею Визвольної Боротьби України, Ви допомагаєте в пропаґанді української культури за кордоном.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

В СПРАВІ ЛІТЕРАТУРНОЇ НАГОРОДИ ДЛЯ УКРАЇНСЬКИХ ПИСЬМЕННИКІВ.

Під таким заголовком була стаття в „Свободі" ще з дня 25. березня ц. р., підписана о. Дмитром Добротвором і о. Львом Чапельським. Я хотів скорше забрати голос у цій важній справі, але чекав, може хто інший дасть почpraток. Колиж бачу, що ніхто більше про піднесену справу не говорить, позволяю собі на цьому місці висказати свій погляд дотично цеї справи.

Справа, піднесена Шановними Отцями, заслугує на велике признання і попертя. Ми в Америці творимо частину історії нашого народу. Наші тутешні здібні літерати пишуть нам про наше життя, підбадьорюють громадянство до організацій, до церков і взагалі до праці народньої. Наше життя тут на еміграції не може йти зовсім відбіжно від життя в рідному краю. Життя наше иде за системою й устроєм Америки, але всетаки пристосовується до спільних вимог цілости нашого народу. Ми маємо право тут видавати часописи, писати і говорити про наш край і його неволю, а все це требаб зібрати і лишити внукам нашим тут, а історії нашій там, що й ми не спали, а творили її і дбали про долю матернього краю-України.

Колиж ми будемо тільки любуватися письменницькими нашими здобутками тут, а не поможемо тим, що працюють для нас пером, то безсумнівно наші спосібні літерати перестануть писати і з цим перестане битись і серце нашим рідним життям на еміграції. Ми повинні не тільки дбати про письменників, що з краю сюди заїхали, але і витворити молодих, тут уроджених, щоб і вони думали про нас, та по нашій смерти не дали тут життю наому затертися безслідно.

Тому думку Шановних Отців не тільки треба поширити, але перетворити в діло і таки серіозно над цим застановитися. Тай не тільки треба мріяти про літературні нагороди, але і про **створення літературних кружків на еміграції, про зорганізування прихильників літератури і про створення фонду літературного,** для видання деяких літературних річей, що досі вже ми маємо на еміграції.

Я щиро витаю думку моїх попередників про цю справу і від себе постараюся її поширити тай знайти більше прихильників до нашої літературної справи.

о. Степан Мусійчук,
Пасейк, Н. Дж.

ТРАГІЧНИЙ НАГРОБНИК.

Зворушлива трагедія розігралася біля нагробника малої дівчинки, одинокої донечки заможного купця в Лондоні. Родичі не могли пережалувати смерти 10-літньої Дейзі і мати цілими днями і ночами пересиджувала на цвинтарі. Аж пригадала собі, що свого часу накрутила кілька грамофонових кружків з віршиками і промовами дівчинки. Вона звеліла зробити в нагробнику спеціяльне заглиблення, в якому помістила грамофон з тими кружками. Одначе її нерви не видержали зворушення, якого зазнала, слухаючи своєї дитини. Нещасну мусіли відставити до заведення для божевільних.

Сповідь.

Священик до помираючого:

— Простіть і помиріться зі своїми сусідами.

— Як я дійсно помру, тоді їм прощаю, але як видужаю, то, бігме, кости їм поломлю.

ВІДОЗВА ДО ОДНОСЕЛЬЧАН СЕЛА ДОБРОВОДИ.

На Західній Україні повстають майже в кожній місцевости Народні Доми, а в їх будові помагають їм краяни, що перебувають в Америці. Сподіваюся, що й ми, односельчани Добровід, не відмовимо помочі нашому селу в такій самій справі. Де нас є більше, там можемо завязати місцевий комітет, але всі посилаймо наші жертви на будову Народнього Дому до нашого села. На мої руки прийшло прохання від Комітету Будови Народнього Дому в Доброводах. Письмо підписали: іменем читальні „Просвіти" Антін Рибачок, як голова та Микола Залеский, як секретар. Крім цього ще й окремо за Комітет підписаний Стефан Смакула.

Отсей Комітет каже, що вони вже вибудували долину Народнього Дому, а тепер треба ще будову викінчити. Поміч з Канади і Злучених Держав дотепер була незначна. Прислали кілька франків емігранти з Франції, але вони самі бідні. В Канаді переводив збірку Андрій Наконечний, син Павла, а в Злучених Державах пані Текля Длугош, придбала $100. Мене просять, щоб я в Америці заохотив до дальшої збірки. Громадяни, не відмовте!

Максим Шевчук,
628 E. 3rd St., Bethlehem, Pa.

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

ЕЛИЗАБЕТ, Н. ДЖ. Сестрицтво Любов, від. 37 повідомляє всіх своїх члениць, місцевих і позамісцевих, що піврічні збори відбудуться в суботу, дня 22-го червня о годині 7:30 вечером в У. Н. Домі, 214 Фултом вул. Отже просимо всіх члениць прийти на означений час бо маємо важні справи до полагодження. Також буде справоздання Контрольної Комісії за пів року і принимання нових члениць до Сестрицтва і до У. Н. Союза. Хто ще не змінив свої грамоти зі старого роду на новий, то може принести на ті збори. — За уряд Сестрицтва Любов: Анна Погранична, предс.; Анастазія Огар, Кас.; Евдокія Кардаш, секр.

НА БОЙКІНЩИНІ ГОЛОД І ТИФ.

В глибоких горах турчанського і боринського повіту панує великий голод і його невідступний товариш: черевний тиф, який охопив між іншим села: **Присліп, Бітлю, Висоцко, Вижне, Боберку, Висоцко Нижне, Волче, Лімпу, Зубрицю та Жукотин.** Також в інших місцевостях, як нпр. у **Біличі Долішнім** (Старосамбірщина), ця пошесть значно поширена.

Скільки селян захворіло, годі докладно навіть у приближені подати, бо лиш винятково привозять їх до шпиталю. І так напр. дня 30. 4. ц. р. привезено 18 осіб з Висоцька Нижнього до Турки.

Досі хорували на тиф такі вчителі (льки): Заліщукова з Прислопа, Чайковський з Бітлі, Василишин з Боберки, а вчителька Височанська з Висоцька Вижного померла і її похоронили дня 3. 5. ц. р.

Замітна річ, що адміністраційні органи чи пак фізик не видали ще й досі відповідних заряджень, ані не застосували профіляктивних засобів.

Навпаки.

Один господар дістав на господарській виставі нагороду за расового бика. Слава пішла по цілій околиці, а господар використав це і замкнув бика в просторій стайні та показував його цікавим за окремим вступом. Коли зажадав від одного громадянина вступу 50 сотиків, той почав проситися:

— Я бідний чоловік, поховав три жінки, дома маю пятнацятеро дітей...

Почувши це, господар сказав утішно:

— Як так, то дуже вас прошу, йдіть даром до стайні. Я дуже хотів би, щоб мій бик вас побачив.

RADIO.

В суботу, дня 22-го червня о годині 3-тій пополудні на радіо програмі Сурми зі стації WHOM 1450 Kc. буде співати ДІВОЧИЙ ХОР з Пасейку під проводом о. С. Мусійчука. Хор відспіває такі пісні:

1) а Там на горі сніг біленький,
   б Ой ходив сон,
   в Через балку.
2) Бабусю старенька — Гайворонського — дует п-нни Ольга Мусійчук і Лілія Рапак.
3) Крилець, сольо — Ольга Мусійчук.

Марійка Романчук буде деклямувати. При піяні буде Ірися Мусійчук.

Наші діти.

Батько до сина: Я тебе навчу мене слухати. Або я є твій батько, або ні!

Син: Якто? То я маю відгадувати!

Малий Ігор був нечемний і дістав у шкіру. Для науки питає його батько.

— А тепер скажи, за що ти дістав у шкіру?

— Бачите, тату, які ви! Насамперед мене бєте, а опісля самі не знаєте, защо!

ОБРАЗКИ З ВАКАЦІЙ

I.

Рік науки вже скінчився,
Дитина раденька,
Що була в бік ї науки
Послушна й пильненька.

Тепер в школу хоч не йде вже,
Бо час відпочинку,
Дармувать вона не хоче
У вільну хвилинку.

Коли в школу я ходила,
То маму просила,
Щоби вона мене рано
До школи будила.

І матуся дорогенька
Бажання сповняла:
Що дня рано на годинник
Пильно поглядала.

Поглядала, уважала,
Щоби не заспати,
Щоби в час мене збудити,
Тай снідання дати.

Та тепер я сама встану,
Не треба будити,
Ти спи, нене! Я за тебе
Буду все робити.

Я про тебе вже дізналась,
Хто ти, моя нене:
Ти готова все віддати
І життя за мене.

Буду тобі все услужна,
Ненько дорогенька,
Тож прийми мої услуги
З щирого серденька.

Тай до книжечки загляну,
Хоч нема науки;
Якусь радість відшукаю,
Як попаде в руки.

Як за ненею так за книжку
Буду помятати,
Буду щиро, без облуди,
Обі враз кохати.

Бо матусенька любовю
Мене покриває,
А книжечка світлом знання
Розум наповняє.

II.

Вже скінчився рік науки,
Буде веселенько,
Не буде вже мене мати
Будити раненько.

Буду спати до полудня,
Їсти що хвилини,
Бавитись до пізна вночі,
Так кожної днини.

А до книжки я не загляну,
Пощо заглядати?
Про науку ніхто тепер
Не буде питати.

Книжка я з шиток хай же лежать,
Хай відпочивають,
Або із них „премудрости"
Хай інші зазнають.

А коли родичі стануть
Сварити й кричати,
Я їм скажу: „Вакації,
Не час науки!"

А про маму, її смуток,
Не хочу й думати;
Як піду я між дітиська,
Буде про що знати.

Але як їсти захочу,
Про маму згадаю:
„Мамо, їсти, і то скоро,
Бо часу не маю!"

І так буду я що днини
Гойно собі жити,
Бо так мати дозволила
Змаленьку робити.

Ось вам, діти, образочки,
А ви подумайте:
Котрий гарний — наслідуйте,
Другий — понехайте.

Йосиф Буката.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ПОЛУМИСОК З КАВЯРОМ НА ГОЛОВІ ЦАРСЬКОГО ҐЕНЕРАЛА.

Турецький автор Есад бей видав нову книжку про життя царя Миколи II.

Довідуємося з цієї книжки, що цар Микола II. був несмілий та боязливий, як за часів володіння так і за молодих літ. Бачив це батько Миколи, цар Олександер. Коли раз один із міністрів спитався царя, чи не покликати би царевича на предсідника комітету будови сибірської залізниці, цар здивований спитав глумливо:

— А чи ви говорили з його царською величністю великим князем, наслідником престола?

— Так, — відповів міністер.

— А чи не запримітили ви, що він ідіот?

— А всеж „ідіота" іменували президентом комітету будови сибірської залізниці. Він точно відкривав засідання, слухав пильно кожної промови, вистерігався, щоб не промовляти та щоб не вдавати, що йому скучно, й автоматично закривав засідання.

Щоб царевич набрав трохи сміливости, цар сказав йому ходити до старшинського касина.

Із здивуванням і обуренням дізнався цар Олександер, що той несміливий царевич зацікавився балетницею з царського балету. Відтепер показувався царевич у товаристві балетниці Матильди Кшесінської у прилюдних льокалях. Цар не пристосував за це супроти сина найстрогішої кари, не здер йому погонів (еполетів) і не вислав його до далекої сибірської залоги. Та що не був захоплений сином, доказує це флегматична записка в спогадах: „Я мав розмову з татком з приводу Кшесінської". Ця „розмова" відбувалася самособою так, що царевич мусів вислухати стоячи на позір строгих докорів батька, серед яких не бракувало й простих слів, а потім уклонився по військовому і — відійшов на сходини з Кшесінською.

Раз царевич був в одному модному льокалі з Кшесінською й кількома старшинами. Було вже по 2-гій годині вночі, себто в годині, в якій усі розривкові льокалі мусіли бути зачинені. Нараз увійшла поліційна інспекція. Як це побачив один з царевичевих товаришів, ґвардійський полковник, підійшов до команданта інспекції і даючи йому сто-рублівку просив не перепиняти царевичеви в забаві. Та сталося щось несподіваного в історії і звичаях Росії: поліційний старшина не приняв хабара та пішов мерщій до директора поліції ґен. Валя. Цей скоро зодягнувся та прийшов до льокалю.

— Яким правом мішаєтеся до мого приватного життя, ексцеленціє — спитав царевич, якому присутність Кшесінської додавала відваги.

— Ваша імператорська високосте, це не лише моє право, а й мій обовязок перед найяснішим імператором, дбати про порядок і спокій.

Царевич у приступі люти схопив хрустальну вазу з кавяром і висипав його на голову й однострій ґенерала.

На другий день директор поліції постарався про авдієнцію в царя.

— Мушу вам дати догану — відповів цар. — Приватне життя царевича вас не обходить. Мусите тямити, що ви мали перед собою будучого царя. Цей раз прощаю вам, та щоб воно мені більше не повторилося!

Годину опісля цар приняв на авдієнції царевича. Не було, що правда, свідків тієї розмови, одначе чули, як крізь замкнені двері доходив неартикулований рев. Небаром царевича вислали в подорож довкола світа.

Наївні міркування.

— Скільки літ мав Адам, як його Бог сотворив?

— Та мусів мати бодай 20, бо того самого року оженився з Евою.

Теща.

— Чи знаєте, що робити, коли теща нудиться?

— Не знаю.

— Дати їй до руки бомбу, щоби трохи розірвалася.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ТАРЗАН І ПРОЛЕВ.

(51)

Тарзан розложився на траві. „Ми тут переночуємо", сказав він. „Тепер можеш сказати мені, що ти тут пороблюєш", звернувся він до Обровського. Обровський коротко пояснив. На це Тарзан сказав з притиском: „Якби я був знав, що ти є одним із виправи, я був би приказав Вазутам тебе вбити". „А тож чому?" — запитав Обровський.

„Я бачив, як один із твоїх провідників бив чорних". Обровський не любив Ормана через Наомі. Одначе він не бажав собі, щоб його особисте негодування пішло на жертву доброї волі Тарзана. Прихильність Тарзана, на його думку, могла бути цінною для нього та його приятелів. Тому він пояснив, що Орман був хорий, зажурений та збентежений і загалом не був сам собою.

Мовчанка Тарзана спонукала мізок Обровського до диких здогадів. А що, як отой дивний осібняк, керуючися примітивною справедливістю, не прийме за правду його виєснення? Може навіть і він сам, як член виправи Ормана, наразиться на негодування Тарзана? Може Тарзан залишить його тут, у джунґлях!

Саме в тій хвилині Тома Орман та Бил Вест сиділи мовчки при огнищі в своїм таборі. Довгі дні вони мандрували надармо в пошукуванні Ронди й Наомі, що їх схопили були Араби. Тепер вони перший раз зясували собі, що вони загубились у джунґлях. „Я думаю, що ми на всякий випадок спізнилися", розумував Орман.